

УДК 778

Гогусь С. – гр.ПО-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СЕРІАЛИ ЯК ФОРМА СУЧАСНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ

Науковий керівник: Чоп Т.О.

Gogus S.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

SERIALS AS A FORM OF MODERN OBSESSION

Supervisor: Chop T.O.

Ключові слова: серіал, теорія, кінематограф

Keywords: serial, theory, cinema studies

Серіали – одна з найважливіших культурних форм сучасності. Вони пропонують зразки поведінки, ключові набори емоційних реакцій, соціальні норми та категорії моралі. Сучасна аналітика ділиться на два табори у відношенні до ролі серіалу в житті суспільства. Одні наполегливо б'ють на сполох у застереженні про прогресуючу залежність громадян будь-якого віку, про редукцію смаку, моральних цінностей, загалом інтелектуального рівня населення. Інші оцінюють серіали як активну форму культури, що виконуючи свою функцію дозвілля, також дозволяє глядачу проводити смисложиттєву рефлексію над власним буттям, створює середовище довіри та інтимної комунікації. З їхньої точки зору, процес комунікації в серіалі відбувається на двох рівнях: поверхневий рівень включає глядача в свій зміст через процеси оцінки (персонажів, епізодів, сюжету); глибинний рівень – це той, де глядач аналізує, співставляє віртуальні історії з власним життєвим досвідом і, навіть, переносить на себе окремі ситуації, сюжет, чи героїв. Цьому надзвичайно сприяє сама форма серіалу, його тривалість, яка дозволяє розгорнути процес становлення та зміни характерів головних героїв, максимально занурити глядача у складний процес емоційної взаємодії, відчуття яку досить важко в двогодинному форматі повнометражного фільму.

Сучасна форма серіалу – це нова драма, нове кіно, та, навіть, новий роман, який визначає серіал ключовою формою сучасності (А. Хітров). Таке звання йому надає сама структура розповіді: великий наратив, поділений на розділи в 40-60 хвилин. Це дозволяє серіалу оптимально вписуватись у ритм щоденного буття, що є особливо актуальним для людей, зайнятих у інтелектуальному просторі розвинутого суспільства, тобто тих, хто переважно має справу із інформацією. Тому, друкований роман як засіб відпочинку перетворюється на додаткове джерело навантаження, замість можливості релаксації. Натомість, невеличка відео- розповідь, яка вкладається в годину вечірнього часу, виконує цю роль ідеально.

Сучасний серіал є гнучким, поліваріативним, багатогранним та вільним від шаблонів феноменом, доступним глядачу не лише у форматі вечірнього шоу, але й у «цифровій» формі: розміщений у вільному доступі у будь-який час. Доступність такого роду співпадає з можливістю коментування та обговорення кожної окремої серії чи епізоду, що створює співтовариства прихильників, об'єднуючи глядачів у цілі комунікативні структури.

Феномен захоплення чи одержимості серіалами в сучасному медяному просторі неможливо оцінити без аналізу самого глядача. Насолода, яку він отримує від

перегляду фільму, психоаналіз тлумачить по-різному. Один з типів такої насолоди нарцистичний (Лаура Малві) – досягається через ідентифікацію із «схожим на мене» екранним образом, це задоволення від відчуття самого себе, більш досконалого, ніж в реальному житті. Крім того, це потаємне, приховане прагнення, щоб цей кінообраз захопив нас, змусив забути про реальність, зануритись у «сильне відчуття» (захоплення, жаху, напруженого переживання, ненависті). Дослідники виділяють два основних режими сприйняття інформації: *mania* та *philia*. Відеофіл – той, хто розглядає відео- (фото-, теле-) матеріали як предмети задоволення: «глядач, який піддається маніпуляціям засобами відеопродукції». Відеоманія передбачає потужну залежність, надглибоке занурення у відеоматеріал, маніпуляцію ним, заради безперервного перегляду бажаних відео образів. Якщо два означених виміри є різними проявами залежності, дослідники виділяють третій, конструктивний вимір – відеограундинг: тип глядача, який через переглянутий матеріал відшуковує власні виходи у свободу. Такий глядач є уважним, незалежним поціновувачем. Він здатний проводити аналіз переглянутого, здійснювати рефлексію власних відчуттів, наративів, естетичної структури відео історії.

Серіал надзвичайно важливий для сучасної культури. Звичайно, по-суті, він є «емоційним протезом», що саме по собі не надто позитивне, але, що важливіше, він є розповіддю з закінченими історіями. Ритм сучасного життя надзвичайно швидкий. Наше спілкування з оточуючими – це уривки, з трьома крапками в закінченні, і, можливо, від цього наше перманентне відчуття вислизання буття між пальцями. У нас немає чітких фіналів, з можливістю розставити усе на свої місця. Серіали - історія із закінченнями. Залежність від розповідей з сильними особистостями та сильними фіналами, інформаційна та емоційна насиченість серіалів, їхня конструктивна форма – ось частина з тих характеристик, які роблять людство залежним від них. Важливо розуміти, що захоплення відео історіями може призвести до того, що ми забуваємо як проживати власні історії, тому це захоплення, як і будь-яке інше, потрібно контролювати, і суспільство, в якому є безліч можливостей до самореалізації – це один з найважливіших бекграундів для того, щоб повернути людину в реальність.

Джерела: Пеннер, Регина Владимировна. Феномен современного сериала в контексте дискурсов о свободе человека. Diss. Челяб. гос. акад. культуры и искусств, 2001; Петров В. Политика взгляда: ранний кинематограф и концепция зрителя в лаканианской теории кино// Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – № 1093. Серія «Філософія. Філософські перипетії», 2014;

<https://valer-q.livejournal.com/587321.html>; <https://republic.ru/calendar/event/1098223/>
<https://postnauka.ru/talks/43769>.